

ԱՄՓՈՓ ՏԵՂԵԿԱՆՔ

2001 ԹՎԱԿԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ՄԻՋԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԿԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի Հանրապետության եւ Ռուսաստանի Դաշնության միջեւ *Տնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով*
2. Հայաստանի Հանրապետության եւ Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջկառավարական *համատեղ հանձնաժողով*
3. Հայ-հունական *Տնտեսական, արդյունաբերական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով*
4. Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ *Տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով*
5. Առեւտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, գիտության, սեխնոլոգիաների, գյուղատնտեսության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում *Հայ-Չինական միջկառավարական հանձնաժողով*
6. *Տնտեսական հարցերով հայ-ամերիկյան Աշխատանքային խումբ /միջկառավարական հանձնաժողով/*
7. Հայաստանի Հանրապետության եւ Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության միջկառավարական *համատեղ հանձնաժողով*
8. Հայաստանի Հանրապետության եւ Բելառուսի Հանրապետության միջև *Տնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով*
9. *Տնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով*
10. *Հայ-ճապոնական եւ ճապոնա-հայկական Տնտեսական համագործակցության կոմիտեներ*
11. *Առեւտրի, Տնտեսության, սեխնոլոգիայի, գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողով*
12. *Հայ-ռումինական առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողով*
13. *Հայաստանի Հանրապետության եւ Բուլղարիայի Հանրապետության միջեւ առեւտրատնտեսական եւ գիտատեխնիկական միջկառավարական հանձնաժողով*
14. *Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով*
15. *Հայաստանի Հանրապետության եւ Լիբանանի Հանրապետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով*

1. Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Ռուսաստանի և Հայաստանի Հանրապետության ռազմավարական գործընկերությունը, կրելով շարունակական զարգացում, ներկայումս մտել է նոր փուլ:

Ռուսաստանի և Հայաստանի աշխարհային հիմնական նպատակն է սնտեսական հարաբերությունների բարձրացումը՝ հասցնելով արդեն իսկ խորը արմատներ գցած ֆաղափական հարաբերությունների մակարդակին:

Այդ գործընթացում կարևոր տեղ է հասկացվում սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության զարգացման միջկառավարական հանձնաժողովին: Այդ մասին է վկայում միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական և ռուսական մասերի նախագահների նոր նշանակումները: Հայկական մասը ներկայումս ղեկավարում է ՀՀ դաշնային նախարար Ս. Սարգսյանը, իսկ ռուսական մասը՝ ՌԴ կառավարության փոխվարչադաշնակա Ի. Կլեբանովը:

2000 թվականի վերջին կայացել է հանձնաժողովի հերթական 4-րդ նիստը, որի ընթացքում սկզբունքային փոխհամաձայնություններ են ձեռք բերվել իրավադատականագրային բազայի, առևտրասնտեսական, վառելիքային, արդյունաբերական արտադրության, շինարարական և սրանստորակա հաղորդակցության, հումանիտար, ռազմական ոլորտներում համագործակցության հետագա զարգացման և նրա արդյունավետության բարձրացմանը նպաստավորող միջոցների ձեռնարկման կադակցությամբ, ինչպես նաև ՀՀ և ՌԴ միջև գույքային հարցերի կարգավորման վերաբերյալ: Ձեռք բերված երկկողմանի փոխհամաձայնությունների հիման վրա մշակված միջոցառումների արձանագրության կետերի զգալի մասը կատարվել է կամ գտնվում է ավարտական փուլում: Մի շարք այլ կետերի իրականացումը դադարեցրել է լրացուցիչ բանակցություններ:

Ս.թ. սեպտեմբերին ՌԴ Նախագահ Վ. Պուտինի Երևան կայանալիք դաշնակա այցի ժամանակ, ըստ նախնական սվյալների, նախատեսվում է հետևյալ փաստաթղթերի ստորագրումը՝

- Համաձայնագիր ՀՀ և ՌԴ կառավարությունների միջև ՌԴ սուբյեկտների վարչակազմների և ՀՀ մարզերի վարչակազմների միջև համագործակցության սկզբունքների մասին,
- Համաձայնագիր ՀՀ և ՌԴ կառավարությունների միջև զբոսաշրջիկության բնագավառում համագործակցության մասին,
- Համաձայնագիր ՀՀ և ՌԴ կառավարությունների միջև ներդրումների խրախուսման և փոխադարձ դաշնայինության մասին,
- չի բացառվում նաև 2001-2002 թվականների համար ՀՀ և ՌԴ միջև երկարատև սնտեսական համագործակցության ծրագրի ստորագրումը:

Ի զարգացում միջկառավարական հանձնաժողովի գործունեության, այցի ընթացքում երկու դաշնայինների նախագահների միջև և, մասնավորապես, դաշնայինությունների ընդլայնված կազմով հանդիման ժամանակ կնքարկվեն հետևյալ հարցերը՝

- Ռուսաստանի առջև Հայաստանի դաշնակա դաշնի չմարված մասի վերաձեակերման խնդիրը,
- Էներգետիկայի բնագավառում համատեղ ձեռնարկության ստեղծման հետ կադված,
- «Կովկաս» նավահանգստի կառուցման,
- Հյուսիս-Հարավ միջազգային սրանստորակա միջանցի ստեղծման,
- ռազմարդյունաբերական համալիրին վերաբերող հարցեր:

2. Հայաստանի Հանրապետության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

ՀՀ և ԻԻՀ միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչադաշնի 2000թ. հունիսի 20-ի թիվ 371 որոշմամբ, որի ղեկավարումն

իրականացնում է ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կ. Գալուսյանը:

Անց է կացվել հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի երեք համաձայնագրերի՝ 1995թ.՝ Երևանում, 1998թ.՝ Թեհրանում եւ 2001թ. հունվարի 24-ին՝ Կրկին Երևանում: Վերջին նիստի ընթացքում ֆինանսվել են համագործակցության լայն ոլորտի կարելիություններ, մասնավորապես, Իրան-Հայաստան գազատարի, Արաբստանի կառուցման համաձայնագրի, Մեդի-Քաջարան թունելի, մաքսային համագործակցության ղայմանագրի ստորագրման, սահմանամերձ առեւտրի, մշակութային եւ այլ բնույթի հարցեր:

Հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի 3-րդ նիստի արդյունքում հանձնաժողովի համանախագահների՝ ՀՀ էներգետիկայի նախարար Կ. Գալուսյանի եւ ԻԻՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Յ. Նամազի կողմից ստորագրվել է Փոխընթացային Հարաբերությունների մասին համաձայնագիր, ինչպես նաեւ Հուլիսի կետերի կատարման ընթացքի մասին տեղեկանք:

Այսպես, համագործակցությունը ՀՀ Սյունիքի մարզի եւ ԻԻՀ Արեւելյան Արտադրականի նահանգի միջեւ:

Ա.թ. օգոստոսին նախատեսվում է միջկառավարական հանձնաժողովի համանախագահ Կ. Գալուսյանի այցն Իրան: Հանձնաժողովի իրանական մասի նախագահ Յ. Նամազի հետ կֆինանսվեն երկու երկրների միջեւ համագործակցության ընթացքում առաջացած խոչընդոտների հաղթահարման եւ համագործակցության խթանման գործում միջոցների կիրառման հնարավորությունները:

Ավելի ուշ, նույնպես ամսին, ստանալով է ՀՀ Նախագահ Ռ. Քոչարյանի այցն Իրան, որի ընթացքում կստորագրվեն երկուստեք կարելիություններ կայացնող փաստաթղթեր, ինչն էական նշանակություն կարող է ունենալ երկու երկրների միջեւ ստեղծված բազմակողմանի կապերի ամրապնդման գործում:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նշել, որ մի շարք բնագավառներում, ինչպիսիք են էներգետիկան, արդյունաբերությունը, գիտությունը, ղեսական սամադարները, բնադահողանությունը, առաջխաղացումները բավականին դանդաղ են ընթանում: Ավելին, որոշ բնագավառներում, որոնցից են ֆինանսա-բանկային եւ մաքսային համագործակցությունը, առկա են բազմաթիվ խնդիրներ:

Այդ խնդիրների լուծման հարցերը կաղված են օրենսդրական փոփոխությունների հետ:

Հասկանալի է ԻԻՀ-ում ՀՀ արտարարք եւ լիազոր դեսղան Գ. Ղարիբջանյանի կատարած մեծ ծավալի հետեւողական աշխատանքը:

ՀՀ եւ ԻԻՀ համագործակցում են նաեւ Հայաստան-Հունաստան-Իրան եւ Հայաստան-Իրան-Թուրքիան եւ Հայաստան-Իրան-Եվրամիություն եռակողմ համագործակցության շրջանակներում:

3. Հայ-հունական սնեսական, արդյունաբերական եւ գիտեսխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

ՀՀ վարչաղեսի 2000թ. հունիսի 26-ի թիվ 392 որոշմամբ ՀՀ գյուղատեստության նախարար Զ. Գեւորգյանը նշանակվել է Հայաստանի Հանրաղեսության եւ Հունաստանի Հանրաղեսության միջեւ սնեսական, արդյունաբերական եւ գիտեսխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նախագահ:

Հայ-հունական սնեսական, արդյունաբերական եւ գիտեսխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին համաձայնագրի կայացել է 1996թ. նոյեմբերի 19-20-ը՝ Աթենքում, համաձայն երկու ղեսությունների միջեւ նույն թվականին ստորագրված Բարեկամության եւ համագործակցության ղայմանագրի համաղատասախան դրույթների: Երկրորդ նիսը կայացել է Աթենքում՝ 1999թ., մարի 15-16-ը:

Միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ նիսը, որը նախատեսվում էր անցկացնել 2000թ. աշնանը, հանընկնելով ՀՀ Նախագահ Ռ. Քոչարյանի Հունաստան կատարած ղեսական այցի ժամկետների հետ, հետաձգվել էր մինչեւ 2001թ. հուլիսի վերջերը:

ՀՀ Նախագահ Ռ. Քոչարյանը եւ Հունաստանի վարչաղես Կ. Սիմիսիսը կարելու են հայ-հունական միջկառավարական հանձնաժողովի դերը երկկողմ հարաբերությունների

դինամիկ զարգացման եւ առաջխաղացման գործուն՝ ընդգծելով հանձնաժողովի արդյունավետ աշխատանքի անհրաժեշտությունը:

Հանձնաժողովի հաջորդ նիստի անցկացման ժամկետների շուրջ հունական կողմի հետ նախնական դաշնակցականություն է ձեռք բերվել այն անցկացնել 2001թ. օգոստոսին՝ Երեւանում: Այդ մասին դաշնակցության ղեկավարները եւ հրավեր է ուղարկվել հունական կողմին:

Հունական կողմին ներկայացվել է նաեւ »Հայաստանի Հանրապետության եւ Հունաստանի Հանրապետության միջեւ սնտեսական, արդյունաբերական, սեփնիկական եւ գիտական համագործակցության համատեղ միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ նիստի« արձանագրության նախագիծը: Այդ փաստաթղթում, մասնավորապես, գոհունակությամբ նշվելով, որ վերջին 4 տարիների ընթացքում Հունաստանի կառավարության, հունական կազմակերպությունների կողմից, ինչպես նաեւ միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների օգնակցում մշակվելու ցուցաբերվող անհրաժեշտ օգնության մասին, միեւնոյն ժամանակ արձանագրվում է, որ երկկողմ սնտեսական հարաբերությունները դեռեւս ցածր մակարդակի վրա են, իսկ առեւտրահարաբերական հարաբերությունները չեն համադասարանում առկա ներուժին: 1999թ. սվյալներով առեւտրի ընդհանուր ծավալը կազմել է շուրջ 13 մլն. ԱՄՆ դոլար:

Կողմերը հաստատել են նաեւ Սեւծովյան Առեւտրի եւ Զարգացման Բանկի օգնակցություն երկկողմ եւ տարածաշրջանային բնույթ կրող իրականացվելիք ծրագրերի կարելիությունը:

Համագործակցության բարձր մակարդակ է հաստատվել Եվրամիության, Սեւծովյան Տնտեսական Համագործակցության եւ Հունաստան-Իրան-Հայաստան եռակողմ համագործակցության օգնակցում:

Հայկական կողմի խնդրանքով հունական կողմն իր գործուն աջակցությունը կցուցաբերի Հայաստանին՝ Առեւտրի Համաաշխարհային Կազմակերպությանը անդամակցելու գործընթացում:

Փոխհամաձայնություն է ձեռք բերվել ի Եվրամիության TACIS ծրագրում առավել հունական կողմի մասնակցության օգտին:

4. Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

ՀՀ Վարչապետի 2001թ. փետրվարի 2-ի թիվ 86 որոշմամբ հաստատվել է հայ-վրացական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական կազմը: Հանձնաժողովի նախագահին է նախկին ՀՀ սրանստորի եւ կառավարության նախարար, ներկայումս՝ ՀՀ ղեկավար եկամուտների նախարար Ե. Զախարյանը:

Միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին նիստը կայացվել է դեռեւս 1998թ. նոյեմբերի 20-ին:

2001թ. հունիսի 28-29-ը Երեւանում տեղի է ունեցել Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի երկրորդ նիստը: Այս նիստին նախորդել է աշխատանքային խմբերի հունիսի 26-27-ի նախադասարանական հանդիպումը:

Երկրորդ նիստի աշխատանքների արդյունքում համանախագահներ նախարար Ե. Զախարյանը եւ Վրաստանի Պետական նախարարի տեղակալ Կոբա Գվենեթաձեն ստորագրել են »Հայաստանի Հանրապետության եւ Վրաստանի միջեւ սնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի երկրորդ նիստի Արձանագրությունը«:

Նիստի մասնակիցներին ընդունել են ՀՀ Նախագահ Ռ. Քոչարյանը եւ ՀՀ վարչապետ Ա. Մարգարյանը:

Հանձնաժողովի երկրորդ նիստի դրական արդյունքների շարքում կարելի է դասել այն հանգամանքը, որ հայ-վրացական երկկողմ հարաբերություններում զոյություն ունեցող սնտեսական մի շարք խնդիրներին լուծումներ գտնելու նպատակով Արձանագրության մեջ նախատեսվել են համադասարան աշխատանքային խմբերի ստեղծում եւ կատարման հսկայական ժամկետների սահմանում:

Թեև առկա խնդիրներից ոչ մեկը հիմնովին լուծում չի ստացել, այնուամենայնիվ, հայկական կողմի համար կարելուվում են դրական փոփոխությունները հետևյալ բնագավառներում.

- իրավա-դայնամազրային բնագավառում՝ համաձայնեցման փուլում է գտնվում փաստաթղթերի մի փաթեթ, այդ թվում՝ Մեծ Պայմանագրի նոր նախագիծը, որոնք կողմերի ստորագրմանը կներկայացվեն Վրաստանի Նախագահ Է. Շեւարճանյանի այս սարվա առնանը Հայաստան նախատեսվող այցի ընթացքում,
- ֆինանսական փոխհարաբերությունների բնագավառում՝ Հայաստանի եւ Վրաստանի համադասասխան նախարարություններն այս սարվա հուլիս ամսին կհանարկեն Հայաստանին 19,6 մլն. ԱՄՆ դոլար Վրաստանի ղեկավար Կարսի վերակառուցման հարցը,
- սրանսորհային հաղորդակցության բնագավառում՝ Փոթի-Սադախլո եւ Բաթումի-Սադախլո հասվածով երկաթուղային սարանցիկ բեռնափոխադրումների սակագների համար գործող գեղչերը դադարեցվում են մինչեւ այս սարվա վեջ,
- էներգետիկայի բնագավառում՝ կողմերի համադասասխան կազմակերպությունները եռամսյա ժամկետում կորոշեն Նինոցմինդա բարձր լարման գծի վրացական հասվածի շինարարության արժեքը եւ կհամաձայնեցնեն այդ հասվածի վրա ծախսված միջոցների փոխհատուցման սարբերակները: Բացի այդ, Վրաստանի կառավարությունը կաջակցի՝ 1998-1999թթ. Հայաստանից Վրաստանին մասկարարված էլեկտրաէներգիայի դարսփի մարման հարցում: Ներկայումս 4,4 մլն. ԱՄՆ դոլար դարսփից Վրաստանն արդեն մարել է 300 հազար ԱՄՆ դոլար,
- սահմանամերձ առեւտրի բնագավառում՝ Վրաստանի Նախագահի ստորագրման է ներկայացված համադասասխան համանագիր, ըստ որի կկարգավորվեն սահմանամերձ առեւտուրը կազմակերպելու հետը կաղված Վրաստանի ունեցած ներկայիս խնդիրները:

5. Առեւտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, գիտության, սեխնոլոգիաների, գյուղատնտեսության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում Հայ-Չինական միջկառավարական հանձնաժողով

ՀՀ վարչաղետի 2000թ. հուլիսի 8-ի թիվ 431 որոշման համաձայն հայ-չինական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նախագահ է նշանակվել ՀՀ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ա. Թումանյանը:

Հանձնաժողովն առեւտրատնտեսական մասով Երեւանում 1999թ. օգոստոսի 1-3-ը, եւ Պեկինում՝ 2000թ. հոկտեմբերի 23-24-ը երկու համատեղ նիստեր է գումարել, որի արդյունքում կանոնակարգվել են տնտեսության բնագավառում համատեղ ծրագրերի հանարկումն ու իրականացումը:

Ա.թ. մայիսի 27-29-ը Երեւանում կայացել է հայ-չինական գիտատնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին նիստը, որի արդյունքում ստեղծված հանձնաժողովի հայկական մասը, ըստ չինական կողմի հետդայնամավորվածության, ղեկ է ենթահանձնաժողովի կարգավիճակով մեծի Առեւտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, գիտության, սեխնոլոգիաների, գյուղատնտեսության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-չինական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհատական կազմի մեջ: Հայ-չինական առեւտրատնտեսական միջկառավարական հանձնաժողովի հաջորդ նիստը ծրագրվում է գումարել Երեւանում, 2001թ. երկրորդ կեսին:

Վերջին տրջանում երկու երկրների միջեւ ֆաղափական բարձր մակարդակի երկխոսությունը, որն արահայսվել է 2000թ. ՀՀ վարչաղետ Ա. Մարգարյանի եւ 2001թ. փետրվարին ՀՀ ԱԺ նախագահ Ա. Խաչատրյանի ՉԺՀ կատարած այցերով, խիտ նդասավոր դայնամներ են ստեղծել իրական համագործակցությունը երկկողմ հարաբերությունների բոլոր ոլորտների՝ նախ եւ առաջ տնտեսության բնագավառ ընդգրկելու տեսակետից:

ՀՀ վարչաղետի ՉԺՀ կատարած այցն նշանակուրելով հայ-չինական համագործակցության

մեջ այդ կարգի բովանդակային փոփոխությունների սկիզբը՝ բարձր մակարդակի լայնամասշտաբային արձանագրեց սնտեսական մի շարք ծրագրերի ուղղությամբ, որոնք անցել էին միջկառավարական համաձայնագրովի ղեկինյան միտքի ֆննարկումների փուլը:

Հայ-չինական սնտեսական համագործակցության զարգացման ներկա միտումները բնութագրվում են մի շարք նոր մոտեցումներով, որոնք ձևավորվել են համագործակցության նախկին փորձերի վերլուծության վրա եւ արտահայտում են փոխազդեցական համագործակցության իրական նախադրյալները:

Անդրադառնալով կոնկրետ սնտեսական նախագծերին՝ անհրաժեշտ է նշել, որ ներկայումս չինական կողմը առավել կարեւորում է երեք նախագծերի իրականացումը՝ որոնք ներառում են Իրան-Հայաստան գազատարի շինարարության, Հրազդան ՋԷԿ-ի բլոկների վերանորոգման աշխատանքներին չինական կողմի մասնակցության, ինչպես նաեւ ՉԺՀ-ում »Նաիրիս« ԳԱ ՓԲԸ հետ կաուչուկի հայ-չինական համատեղ գործարանի հիմնումը:

Նշված նախագծերի իրականացումը կարելու ուղենիւ է հետագա համագործակցության ծրագրեր մշակելու ուղղությամբ:

6.Տնտեսական հարցերով հայ-ամերիկյան Աշխատանքային խումբ /միջկառավարական համաձայնագրով/

Հայ-ամերիկյան Աշխատանքային խմբի /հետագայում ՝ ՀԱԱԽ/ գործունեության իրավական հիմքը 2000թ. հունվարի 27-ին ՀՀ եւ ԱՄՆ կառավարությունների միջեւ ստորագրված Համագործակցության Հուշագիրն է:

Ըստ այդ Հուշագրի, հայկական կողմից ԱԽ-ը ղեկավարում է ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը / Լ. Բարխուդարյանին փոխարինել է Վ. Խաչատրյանը/, իսկ ամերիկյան կողմից՝ նորանկախ ղեկավարներին ԱՄՆ օժանդակության համակարգող՝ դեստան Ու. Թեյլորը:

Կողմերը Աշխատանքային խումբը դիտում են իբրեւ երկկողմ համագործակցության կարեւորագույն ֆորում, որը հովանավորվում է ՀՀ Նախագահի եւ ԱՄՆ փոխնախագահի կողմից:

ՀԱԱԽ առաջին մասաւրջանը տեղի է ունեցել Երեւանում, 2000թ. մայիսի 8-9-ը, իսկ 2000թ. սեպտեմբերի 12-13-ը Վաշինգտոնում գումարվեց ՀԱԱԽ 2-րդ մասաւրջանը: 2001թ. մարտի 5-6-ը Երեւանում տեղի է ունեցել ՀԱԱԽ 3-րդ մասաւրջանը: Ամերիկյան ղեկավարությունը գլխավորում էր դեստան Ու. Թեյլորը: Նսաւրջանի օրակարգում ընդգրկված էին համագործակցության հետեւյալ բնագավառները՝

- ներդրումային միջավայր՝ մակրոէկոնոմիկ եւ ֆինանսական ֆաղափականություն, սնտեսական եւ կառուցվածային բարենորոգություններ,
- ՀՀ կառավարության Գործողությունների ծրագրի ֆննարկում,
- Նյու Յորքում կայանալիք Բիզնես համաժողովի նախադասարասական աշխատանքներ,
- էներգետիկ համակարգի սեփականացումը, էներգետիկ անվանագություն,
- ՀՀ կառավարության կոռուկցիայի դեմ ղայարի նախաձեռնություններ եւ այլ հարցեր:

Ամփոփելով երրորդ մասաւրջանի արդյունքները, ամերիկյան կողմը հայտնել է, որ ԱՄՆ նոր վարչակազմը եւ Կոնգրեսը շարունակելու են արտասահմանյան երկրներին հասկացվող օժանդակության ֆաղափականությունը եւ ղայարաս եւ ղայարանել Հայաստանին հասկացվող ներկայիս աջակցության մակարդակը:

ԱՄՆ վարչակազմը, բացառությամբ ցորենի ծրագրից, որի հարցում մեծ դիմադրություն է ցույց տալիս Կառավարման եւ բյուջեի գրասենյակը, հիմնականում շարունակելու է Հայաստանում իրականացվող հետեւյալ ծրագրերը.

- մասնագետների եւ ուսանողների փոխանակություն եւ կրթաթոշակներ,
- ՀԱԷԿ-ի անվանագության բարձրացմանն ուղղված ծրագրեր,

- աղետի գոտու վերականգնմանն ուղղված բնակարանային սերտի ֆիկասների ծրագիրը մինչև 2003թ. / \$ 20 մլն. արժողությամբ 4000 վաուչեր/,
- ինտերնետային ցանցի սարածաժառանգային ընդարձակում եւ մասշտաբային հասարակության համար,
- արտահանման վերահսկողություն, սահմանների անվստահություն, զանգվածային ոչնչացման չսարածման ծրագրեր,
- Հայաստանի գիտնականներին աջակցություն 1997թ. Հայ-ամերիկյան գիտատեխնոլոգիական համաձայնագրի շրջանակներում: Ինչ վերաբերում է SESAME-2 ծրագրին /Հորդանանի փոխարեն գերմանական արագացուցչի տեղակայումով, Երևանի ֆիզիկայի ինստիտուտի բազայի վրա հիմնել սարածաժառանգային գիտական կենտրոն/, ադա անհրաժեշտ է սալ ողջ ծրագրի գիտական եւ սնտեսական գնահատականը: ԱՄՆ-ի Կոնգրեսը ծրագրի իրականացման համար նախատեսել է հասկացնել 15 մլն. ԱՄՆ դոլար, մինչդեռ ըստ նախնական գնահատականների, SESAME-2 ծրագրի արժեքը կազմելու է 50-60 մլն. ԱՄՆ դոլար, որի իրականացման համար անհրաժեշտ է լրացուցիչ ֆոնդեր:

Որոշ երակարածակետ հեռանկարային ծրագրեր, մասնանվել է ընդհանուր հիմնախնդիրների հանդեպ սարածաժառանգային մոնեթորինգի անհրաժեշտությունը ջրի կառավարման, էլեկտրաէներգիայի արտադրության, փոքր հիդրոէներգիայի, էներգիայի դիվերսի ֆիկացման, էներգետիկ անվստահության բնագավառներում:

7. Հայաստանի Հանրապետության եւ Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

Հայ-եգիպտական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի առաջին նիստը կայացել է 1996թ. հունիսի 7-ին՝ Երևանում:

Հայ-եգիպտական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի առաջին նիստի արդյունքում ստորագրվել է սնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության Արձանագրություն, որի համաձայն, կողմերը յայնմանավորվել են համագործակցել հետեւյալ բնագավառներում՝

- գիտություն եւ տեխնիկա/սարածաժառանգային համագործակցություն, մասնագետների փոխանակում եւ ուսուցում/,
- ֆադաֆաշինություն,
- տրանսպորտ եւ հաղորդակցություն,
- առեւտուր,
- Երևանում եգիպտական ադրամբների խրախուսման կենտրոնի հիմնադրում:

Հանձնաժողովի իրականացրած աշխատանքների արդյունքում ստորագրվել է նաեւ «ՀՀ կառավարության եւ ԵԱՀ կառավարության միջեւ ներդրումների խրախուսման եւ տաճառայնության մասին» Համաձայնագիր:

ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 1997թ. փետրվարի 3-ի որոշմամբ նշված Համաձայնագրի իրականացումը ներկայումս սառեցված է: Ինչ վերաբերում է եգիպտական կողմին, համաձայն ԵԱՀ ԱԳՆ 09.05.1999թ. թիվ 1094 հայտարարի՝ ԵԱՀ ժողովրդական խորհուրդը 1999թ. ադրիլի 20-ի որոշմամբ եւ Նախագահ Մուբարաֆը թիվ 47 հրամանագրով վավերացրել են նշյալ Համաձայնագիրը:

ԵԱՀ ԱԳՆ-ն առաջարկում է հայկական կողմին վերանայել Համաձայնագրի կատեցման որոշումը, որից հետո ֆննարկել փոփոխությունների արձանագրության ստորագրման հարցը:

Հանձնաժողովի երկրորդ նիստը տեղի է ունեցել Կահիրեում, 1997թ. մայիսի 16-20-ը: Ստորագրվել է Հայ-եգիպտական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երկրորդ

նիստի Արձանագրության սնտեսական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության համագործակցության մասին:

Համաձայն ՀՀ վարչապետի 2000թ. հունիսի 23-ի թիվ 389 որոշմամբ հաստատվել, իսկ 2001թ. մայիսի 31-ի թիվ 402 որոշմամբ վերահաստատվել է հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական նոր կազմը: Ներկայումս հանձնաժողովի նախագահն է ՀՀ արդյունաբերության եւ առևտրի նախարար Կ. Ճեմարիսյանը:

Համաձայն Եգիպտոսում ՀՀ դեստինացիայի տեղեկատվության՝ եգիպտական կողմը իր նախնական համաձայնությունն է սվել լս/թօգոսոսոսի ներկայումս անցկացնել միջկառավարական հանձնաժողովի հերթական երրորդ նիստը: Կողմերի միջեւ լայնամասշտաբային կապերի ստեղծումն է ձեռք բերվել նիստի ընթացքում ֆինանսավորման հետևյալ հարցերը.

- առևտրի բնագավառում միմյանց առավել բարենպաստ ռեժիմի սրամադրման հարցը,
- Երևանում եգիպտական առևտրի կենտրոնի աշխատանքների վերահսկման հնարավորությունները,
- փոփոխել միջին ձեռնարկատիրության զարգացման եւ աջակցության ոլորտում Հայաստանի եւ Եգիպտոսի ՓՄՁ աջակցող կառույցների / ղեկավարական եւ ոչ ղեկավարական/ միջեւ համագործակցության եւ համատեղ ծրագրերի իրականացման հնարավորությունները,
- Եգիպտոսում զբոսաշրջիկության ոլորտում Հայաստանից կադրերի վերադաստիարակման ծրագրի իրականացման հնարավորությունները,
- հիդրոէներգետիկական եւ հիդրոտեխնիկական կառույցների նախագծման, շինարարության, մոնիթինգի եւ վերականգնողական աշխատանքներում մասնագիտական ընկերությունների փոխադարձ ներգրավման հարցը,
- գյուղատնտեսական հումքի վերամշակման, արդյունաբերության բնագավառում համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման եւ այլ հարցերի շուրջ:

Նախատեսվում է նաեւ նիստերի ընթացքում ֆինանսավորման եւ համաձայնեցման դեմքում ստորագրել մի ֆանի համաձայնագրեր, այդ թվում՝

- ՀՀ կառավարության եւ ԵԱՀ կառավարության միջեւ կրկնակի հարկումից խուսափելու մասին,
- Երևան եւ Կահիրե ֆաղաֆների միջեւ համագործակցության մասին լայնամասշտաբային:

8. Հայաստանի Հանրապետության և Բելառուսի Հանրապետության միջև սնտեսական ու գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողով

Հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչապետի 1999թ. դեկտեմբերի 6-ի թիվ 744 որոշմամբ: Հանձնաժողովի հայկական մասի նախագահն է ՀՀ արդյունաբերության եւ առևտրի նախարար Կ. Ճեմարիսյանը:

2000թ. անց է կացվել միջկառավարական հանձնաժողովի երկու համատեղ նիստ: Երրորդ համատեղ նիստը անց է կացվել ս.թ. ապրիլի 27-ին՝ Մինսկում, որի ընթացքում ձեռք են բերվել մի շարք լայնամասշտաբային կապերի ստեղծման հայ-բելառուսական համագործակցության կոնկրետ ուղղությունների վերաբերյալ: Մասնավորապես՝ »Բելվո« առևտրային ձեռնարկության գործունեության արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված կոնկրետ միջոցառումների մշակման, Հայաստանի եւ Բելառուսի միջեւ առևտրի ծավալների մեծացման, ՀՀ եւ ԲՀ միջեւ լայնամասշտաբային կապերի ստեղծման կանոնակարգման վերաբերյալ:

Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել 2001թ. նոյեմբերին Երևանում անցկացնել հայ-բելառուսական գործարար համաժողով:

Ս.Թ. մայիսի 26-27-ը Երևանում տեղի ունեցած ԱՊՀ ՀԱՊ անդամ երկրների խորհրդաժողովից անմիջապես հետո կայացել է ԲՀ Նախագահ Ա. Լուկաշենկոյի Հայաստան

կասարած ղաճճոնական այցը, որի ընթացքում ստորագրվել են մի շարք կարելոր փաստաթղթեր՝

- Բարեկամության եւ համագործակցության միջոցեական Պայմանագիրը,
- ներդրումների խախուսման եւ փոխադարձ ղաճճոնական մասին միջկառավարական Համաձայնագիրը,
- կրթության ոլորտում համագործակցության մասին միջգերասեսչական Համաձայնագիրը,
- ՀՀ կառավարության եւ Կենսոնական բանկի եւ ԲՀ կառավարության եւ Ազգային բանկի միջեւ 1992-1994թթ. ղարսֆային ղարսավորությունների կանոնակարգման մասին Համաձայնագիրը,
- ՀՀ արդարադասության մախարարության եւ ԲՀ արդարադասության մախարարության միջեւ համագործակցության մասին միջգերասեսչական Համաձայնագիրը,
- ՀՀ կառավարության եւ ԲՀ կառավարության միջեւ սղառագինության եւ ռազմական սեխնիկայի փոխադարձ մասկարարումների մասին Համաձայնագիրը եւ այլ փաստաթղթեր:

Համաձայն միջկառավարական հանձնաժողովի երրորդ միսի Արձանագրության, հայկական եւ բելառուսական կողմերը միմյանց ղարբերաբար սեղեկացնում են Արձանագրությամբ մախասեսված աճխասանմների կասարման ընթացքի մասին:

Ըստ ձեռք բերված ղայմանավորվածության, միջկառավարական հանձնաժողովի հերթական չորրորդ միսը հրավիրվելու է 2002թ. սկզբին՝ Երեւանում:

9.Տնեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համասեղ հանձնաժողով

Տնեսական համագործակցության հարցերով հայ-ուկրաինական միջկառավարական համասեղ հանձնաժողովը հիմնվել է համաձայն ստորագրված »ՀՀ կառավարության եւ Ուկրաինայի կառավարության միջեւ ազատ առեսրի մասին« Համաձայնագրի: Միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի մախագահն է ՀՀ արդյունաբերության եւ առեսրի մախարար Կ. Ծճմարիսյանը:

Ս.թ. փեսրվարի 20-ին Երեւանում կայացել է համասեղ հանձնաժողովի երկրորդ միսը, որի ընթացքում, մասնավորաղես, ֆնմարկվել են հայ-ուկրաինական առեսրասնեսական համագործակցության ներկա վիձակը, համագործակցության լայն հնարավորությունները արդյունաբերության, սրանսղորհի, արսադրական կողղերացիայի, զբոսաճրջիկության, էներգեսիկայի, հարկային եւ մաֆային, առղղաղաիության, զիսության եւ կրթության, մճակույթի բնագավառներում:

Մեծ ուճարություն է դարձվել զյուղասնեսության բնագավառում հեսագա համագործակցության ընղլայնմանը, հասկաղես, կողմերը ղայմանավորվել են փոխանակել արսահանման համար առաղարկվող արսադրասեսակների ցանկերը եւ արագացնել »ՀՀ զյուղասնեսության մախարարության եւ Ուկրաինայի ազրարային ֆաղաֆականության մախարարության միջեւ համագործակցության մասին« միջգերասեսչական համաձայնագրի ստորագրման մախաղարսասական աճխասանմները:

Հայկական եւ ուկրաինական կողմերը միմյանց ղարբերաբար սեղեկացնում են Արձանագրությամբ մախասեսված աճխասանմների կասարման ընթացքի մասին:

Համաձայն ուկրաինական կողմի հես ձեռք բերված ղայմանավորվածության, հանձնաժողովի երրորդ համասեղ միսը հրավիրվելու է 2001թ. երրորդ եռամսյակում՝ Կիելում:

10. Հայ-ճաղոնական եւ ճաղոնա-հայկական սնեսական համագործակցության կոմիտեներ

Հայ-ճաղոնական հարաբերությունների հեսագա զարգացման, գործնական համագործակցության համար բարենոյաս տայմաններ ստեղծելու, կառավարական եւ մասնավոր ներդրումների իրականացումը համակարգելու, այդ թվում նաեւ Ջարգացման ուղղված ճաղոնիայի տաւսոնական օգնության ծրագրերն իրականացնելու նոյասակով 2000 թ. մարտ-հուլիս ամիսներին Երեւանում ստեղծվեց Հայ-ճաղոնական սնեսական համագործակցության կոմիտե: Կոմիտեում ընդգրկված են ՀՀ կառավարության բարձրասիճան տաւսոնյաներ, ինչոյես նաեւ ՀՀ մասնավոր սեկտորը ներկայացնող արոյունաբերողներ եւ գործարարներ: 2000թ. օգոստոսի 10-ին Տոկիոյում հիմնադրվեց ճաղոնա-հայկական սնեսական համագործակցության կոմիտե, որի կազմում, ի սարբերոյուն Հայ-ճաղոնական կոմիտեի, ընդգրկված են միայն մասնավոր հասվածի ներկայացուցիչներ:

այ-ճաղոնական կոմիտեի նախագահն է / համաձայն ՀՀ վարչաոյեսի 2000թ. հունիսի 27-ի թիվ 397 որուււման/, ՀՀ ԱԳ նախարար Վ. Օսկանյանը:

ճաղոնա-հայկական կոմիտեի նախագահն է ճաղոնիայի »Ռոտոբո« ընկերոյան գործադիր սնօրեն Ցունենոբու Միյաձակին:

2000թ. հոկտեմբերի 31-ից նոյեմբերի 4-ը տաւսոնական այցով Հայաստանում էր գտնվում ճաղոնա-հայկական սնեսական համագործակցության կոմիտեի տասվիրակոյունը՝ Միյաձակիի գլխավորոյանը:

Հանդիտումներ են տեղի ունեցել ՀՀ Նախագահի, վարչաոյեսի, այլ բարձրասիճան անձանց հետ, որոնց ընթացում ֆննարկվել են կոմիտեների գործունեոյան խնդիրներին եւ հիմնական ուղղոյուններին վերաբերող մի տարբեր հարցեր:

2000թ. հոկտեմբերին Երեւանում տեղի է ունեցել Հայ-ճաղոնական սնեսական համագործակցության կոմիտեի նիստը:

2001թ. հունիսի 27-ին Տոկիոյում կայացել է երկու կոմիտեների առաջին համատեղ նիստը, որի աւխասանֆները հանընկան »Հարավկովկասյան երեւհանրաոյեսոյուններ« ցուցահանդեսի բացման հետ: Նիստերի ընթացում ֆննարկվել են երկոյուն սնեսական համագործակցության ընդլայնման գործնական ուղիները, ինչոյես նաեւ փոխտահավետ ծրագրերի իրականացման հեռանկարները:

ՀՀ տասվիրակոյունը հանդիտումներ է ունեցել ճաղոնիայի բարձրասիճան տաւսոնյաների՝ նախկին վարչաոյես, Նոր եվրասիական դիվանագիտոյան հեղինակ Ր. Հասիմոտոյին, Կառավարոյան ներկայացուցիչ, դեստան Արիմային, ԱԳՆ եւ այլ նախարարոյունների եւ մասնավոր խուուր ընկերոյունների ներկայացուցիչների հետ:

11. Առեւտրի, սնեսոյան, տեխնոլոգիայի, գիտոյան, կրթոյան եւ մտակոյթի բնագավառներում համագործակցության հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողով

Հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական կազմը հաստատվել է ՀՀ վարչաոյեսի 1999թ. աոյրիլի 30-ի թիվ 260 որուււմամբ, որից հետո 2000թ. հոկտեմբերի 20-ի թիվ 705 որուււման համաձայն վերջնականաոյես վերահաստատվել է հայկական մասի նոր անհասական կազմը՝ ՀՀ ԱԳ նախարարի տեղակալ Թ. Մարգարյանի նախագահոյանը:

1997թ. սեոյտեմբերի 15-18-ը ֆաղաֆական խորհրտատարոյուններ անցկացնելու, ինչոյես նաեւ առեւտրական, սնեսական, գիտական, տեխնիկական, կրթական ու մտակոյթային բնագավառներում հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին հանդիտումն անցկացնելու նոյասակով Հնդկաստանում էր գտնվում ՀՀ տասվիրակոյունը ԱԳ նախարարի տեղակալ Ս. Մանասերյանի գլխավորոյանը: Հանդիտման ընթացում ֆննարկվել են առեւտրասնեսական, գիտատեխնիկական, մտակոյթային, կրթական, ֆինանսաբանկային,

ինչդեռ նաեւ փառաբանական ավիացիայի բնագավառներում համագործակցության իրագործման ծրագրերը, որի արդյունքում ստորագրվել է ձեռք բերված դրամական ավարտությունները հաստատող Արձանագրություն:

2000թ. հոկտեմբերի 24-ին Երեւանում կայացել է միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նիստը, ուր փնտրվել են հանձնաժողովի առաջիկա խնդիրները, ինչդեռ նաեւ հայ-հնդկական հարաբերությունների եւ համագործակցության զարգացման հեռանկարները ըստ բնագավառների:

Հանձնաժողովի երկրորդ համատեղ նիստը կգումարվի ս.թ. հուլիսի 25-27-ը՝ Երեւանում, որի ընթացքում նախատեսվում է ստորագրել «Առեւտրի, սննդամթերքի, սեխնուլոգիայի, գիտության, կրթության եւ մշակույթի բնագավառներում համագործակցության հայ-հնդկական միջկառավարական հանձնաժողովի մասին» եւ « Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր սամոնարացման, չափազիտության եւ սերի ֆիկացման վարչության եւ Հնդկաստանի սամոնարացման բյուրոյի միջեւ սամոնարացման, սերիֆիկացման եւ հավաստագրման բնագավառում համագործակցության մասին» համաձայնագրերը:

Ներկայումս բավարար գնահատելով հայ-հնդկական փառաբանական հարաբերությունների դինամիկան, հասկալից հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Հայաստանը, բացի ՌԴ-ից, ԱՊՀ միակ երկիրն է, որի հետ Հնդկաստանը ստորագրել է «Բարեկամության եւ համագործակցության մասին» դրամականագիրը /1995թ./, միաժամանակ հարկ է նշել, որ երկու երկրների միջեւ առեւտրահարաբանական, գիտատեխնիկական եւ մշակութային համագործակցությունը չի կարելի բավարար համարել: Այս ուղղությամբ առաջին հերթին անհրաժեշտ է համալրել երկու երկրների միջեւ գործող իրավական դաժը, մասնավորապէս «Եկամուտների եւ գույքի կրկնակի հարկումից խուսափելու մասին» եւ «Ներդրումներ փոխադարձ դաժողանության եւ խրախուսման մասին» համաձայնագրերի ստորագրումով:

ՀՀ եւ Հնդկաստանի բանկերի միջեւ համագործակցության հաստատումը մեծապէս կնոյասի հայ եւ հնդկ գործարարների փոխադարձ վճարումների առաւել հուսալի եւ արագ կատարմանը՝ ստեղծելով համադասասխան ներդրումային մթնոլորտ երկու երկրներում: Կարելուով է նաեւ Երեւան-Դելի ուղիղ չվերթի վերագործարկման հարցի դրական լուծումը՝ «Հայկական Ավիաուղիներ»-ի համար բարեմաս դրամականների առկայության դեմքում:

12. Հայ-ռումինական առեւտրահարաբանական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողով

Համաձայն 1991թ. հոկտեմբերի 4-ին Բուխարեստում ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Ռումինիայի Հանրապետության կառավարության միջեւ առեւտրահարաբանական կապերի եւ գիտատեխնիկական համագործակցության մասին» համաձայնագրի 10-րդ հոդվածի՝ հիմնվեց հայ-ռումինական առեւտրահարաբանական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողովը:

ՀՀ վարչապետի 2001թ. փետրվարի 2-ի թիվ 84 որոշմամբ հաստատվել է միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական նոր կազմը՝ ներկայումս ՀՀ դեպարտամենտների նախարար Ե. Չախարյանի գլխավորությամբ:

2000թ. ապրիլի 5-6-ը Բուխարեստում կայացել է հայ-ռումինական առեւտրահարաբանական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության խառը հանձնաժողովի առաջին նիստը, որի շրջանակում ստորագրվել է հայ-ռումինական հանձնաժողովի կանոնադրությունը, փնտրվել են առեւտրահարաբանական երկրորդ հարաբերությունների հեռանկարները, ՍԾՏՀ, ԻՆՈԳԵՅԹ, ՏՐԱՍԵԿԱ ծրագրերի շրջանակում համագործակցության եւ փոխադարձ հետաքրքրություններ կայացնող այլ հարցեր:

2000թ. դեկտեմբերի 8-ին տեղի է ունեցել միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նիստը, որի ընթացքում փնտրվել են հանձնաժողովի առաջին նիստի Արձանագրության կետերի կատարման արդյունքները, հայ-ռումինական առեւտրահարաբանական հարաբերությունների առկա իրավական կարգավիճակը եւ զարգացման հեռանկարները:

Ընդհանուր առմամբ, հայ-ռումինական առևտրասնեստական հարաբերությունները զսնվում են համագործակցության գերակա ոլորտների հսակեցման եւ փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող որոշ նախագծերի մշակման փուլում:

Հայկական կողմի առաջարկով հայ-ռումինական միջկառավարական խառը հանձնաժողովի երկրորդ նիստը նախատեսվում է անցկացնել 2001թ. սեպտեմբերի վերջին-հոկտեմբերի սկզբին՝ Երևանում:

13. Հայաստանի Հանրապետության եւ Բուլղարիայի Հանրապետության միջեւ առևտրասնեստական եւ գիտատեխնիկական միջկառավարական հանձնաժողով

Համաձայն 1994թ. ապրիլի 25-ին Սոֆիայում ստորագրված « Հայաստանի Հանրապետության կառավարության եւ Բուլղարիայի Հանրապետության կառավարության միջեւ առևտրասնեստական համագործակցության մասին» համաձայնագրի 11-րդ հոդվածի՝ հիմնվեց հայ-բուլղարական առևտրասնեստական եւ գիտատեխնիկական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովը:

ՀՀ վարչապետի 2001թ. փետրվարի 2-ի թիվ 85 որոշմամբ հաստատվել է հայ-բուլղարական միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի անհասական կազմը՝ ներկայումս ՀՀ ղեկավարության նախարար Ե. Ջախարյանի գլխավորությամբ:

2000թ. դեկտեմբերի 6-ին կայացել է հայ-բուլղարական հանձնաժողովի հայկական մասի նիստը: Քննարկվել են միջկառավարական հանձնաժողովի համատեղ երկրորդ նիստի օրակարգային եւ կազմակերպչական հարցերը, ինչպես նաեւ «Հայ-բուլղարական միջկառավարական հանձնաժողովի առաջին նիստի Արձանագրության կետերի կատարման մասին» տեղեկանքը:

2001թ. փետրվարի 9-ին կայացել է հանձնաժողովի հայկական մասի հերթական նիստը, որի ընթացքում ֆննարկվել են հայ-բուլղարական առևտրասնեստական եւ գիտատեխնիկական երկկողմ համագործակցության հեռանկարները:

2001թ. ապրիլի 10-11-ը Երևանում կայացել է միջկառավարական հանձնաժողովի երկրորդ համատեղ նիստը:

Քննարկումների արդյունքում ստորագրվել է Արձանագրություն: Նշվել է, որ սնեստական հարաբերությունների առկա մակարդակը չի արժանանում երկու երկրների իրական ներուժը:

14. Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

ՀՀ վարչապետի 2000թ. հունիսի 20-ի թիվ 378 որոշմամբ հաստատվել է հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի հայկական կողմի անհասական կազմը՝ ՀՀ արտադրական ենթակառուցվածքների գործունեությունը համակարգող նախարար Դ. Ջադոյանի գլխավորությամբ: Իսկ ՀՀ վարչապետի 2001թ. մայիսի 4-ի թիվ 349 որոշման համաձայն հանձնաժողովի հայկական կողմի անհասական կազմում կատարվել է մասնակի փոփոխություն:

Անցյալ մեկ տարվա ընթացքում հանձնաժողովի հայկական կողմը հրավիրել է նիստեր, որոնց ընթացքում ֆննարկվել են 1998թ. դեկտեմբերին միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի Երևանում կայացած առաջին նիստի ընթացքում ձեռք բերված ղայմանավորված ծրագրումները, ստորագրված Արձանագրությամբ նախատեսված աշխատանքների ուղղությունները եւ արդյունքները:

2001թ. մայիսի 7-9-ը Դամասկոսում տեղի է ունեցել միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երկրորդ նիստը: Եռօրյա նիստերի ընթացքում կազմված չորս աշխատանքային խմբերում կողմերը բանակցություններ են վարել առևտրի, արդյունաբերության, էներգետիկայի, սրնստորի, մշակույթի, կրթության, զբոսաշրջիկության եւ այլ ոլորտների վերաբերյալ, արդյունքում ձեռք են բերվել մի քանի ղայմանավորվածություններ: Ստորագրվել են նաեւ հետեւյալ

փաստաթղթերը.

- Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երկրորդ նիստի Արձանագրությունը,
- Հանդիման մասին արձանագրություն՝ ՀՀ էներգետիկայի նախարարության եւ ՍԱՀ էլեկտրա ֆիկացիայի նախարարության միջեւ,
- Համաձայնագիր զբոսաշրջության բնագավառում համագործակցության մասին՝ ՀՀ եւ ՍԱՀ կառավարությունների միջեւ,
- Համաձայնագիր ընդերֆի բնագավառում գիտական եւ սեխնիկական համագործակցության մասին՝ ՀՀ բնադաշտայնության եւ ՍԱՀ նավթի եւ հանքային ռեսուրսների նախարարությունների միջեւ:

Դամասկոսում տեղի ունեցած միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երկրորդ նիստի արդյունքները ֆննարկվել են հանձնաժողովի հայկական կողմի նիստում, ձեռք բերված լայնամասշտաբային ռազմատեխնիկական փոխանակությունների ու դաշտայնությունների վերաբերյալ սրվել են հանձնարարականներ ՀՀ համադասարան գերատեսչություններին:

Հայ-սիրիական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի երրորդ նիստը նախատեսվում է հրավիրել Երևանում՝ ժամկետները միմյանց հետ համաձայնեցնելուց հետո:

15. Հայաստանի Հանրապետության եւ Լիբանանի Հանրապետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողով

Հայ-լիբանանյան միջկառավարական հանձնաժողովի ստեղծման մասին լայնամասշտաբային ծրագրումը ձեռք է բերվել 1998թ. մայիսին՝ Լիբանանի վարչապետ Ռաֆիկ Հարիրիի Հայաստան կատարած այցի ընթացքում:

ՀՀ վարչապետի 2000թ. հունիսի 20-ի թիվ 375 որոշմամբ հաստատվել է միջկառավարական հանձնաժողովի հայկական մասի նոր կազմը՝ ՀՀ ղեկավար գույքի կառավարման նախարար Դ. Վարդանյանի գլխավորությամբ:

2000թ. սեպտեմբերի 12-ին կայացել է հանձնաժողովի հայկական մասի նիստը: Զննարկելով հայ-լիբանանյան հարաբերությունների վիճակը, հանձնաժողովը բոլոր շահագրգիռ գերատեսչություններին հանձնարարել է տեղեկանքներ կայացնել համադասարան լուրսներում նախկինում կատարած աշխատանքների, ձեռքբերումների, խոչընդոտող հանգամանքների, ինչպես նաև առաջարկություններ երկկողմ հարաբերությունների զարգացման եւ հանձնաժողովի գործունեության վերաբերյալ:

Լիբանանյան կողմը նոր կառավարության հաստատումից հետո /2000թ. հոկտեմբեր/ ղեկ է նստակեր իր հանձնաժողովի նոր նախագահին եւ ներկայացրել անհասկանալի կազմը, սակայն առ այսօր այն չի ձեւավորվել, որի հետեւանով հանձնաժողովը դեռեւս չի գումարել իր անդրանիկ նիստը:

Համաձայն Լիբանանում ՀՀ դեսպանության տեղեկատվությանը, Հայաստանից վերադառնալուց հետո ԼՀ Նախագահ Է. Լահուդը հանձնարարել է ԼՀ ԱԳ նախարարին կազմավորել միջկառավարական հանձնաժողովի լիբանանյան կողմի նոր կազմը: Այդ մասին ԼՀ կառավարությունից ղաժոնական տեղեկություն ստանալուց հետո հայկական կողմը հայ-լիբանանյան հարաբերությունների զարգացման իր աշխատանքային ուղեցույցից բխող առաջարկներ կներկայացնի լիբանանյան կողմի ուսումնասիրությանը՝ առաջին նիստի ընթացքում ֆննարկելու եւ համադասարան որոշումներ կայացնելու նպատակով: